

BACKX J.P. DE EERSTE DIE MET EEN AUTOMOBIEL NAAR SCHAGEN KWAM.

Hoewel de eerste auto's rond 1896 op de Nederlandse wegen verschenen begon de registratie van deze rijtuigen pas op 26 april 1898. Dit waren zogenaamde "Rijksnummers", een landelijk systeem. Wanneer je nummer 1 toebedeeld had gekregen wilde dit niet zeggen dat je de bezitter van de eerste auto in Nederland was. Tot en met 30 december 1905 werden er 2065 Rijksnummers uitgegeven. In onderstaande opstelling staan de eerste vijf en de nummers uitgegeven in wijde omgeving van Schagen. Geen enkele dus in Schagen zelf.

Nr	Datum	Naam	Plaats	Merk	Brandstof
1	26-04-1898	W A van Dam	Groningen	Gron Motorrijt Fabriek	Petroleum
2	26-04-1898	J van Dam jr	Groningen	Gron Motorrijt Fabriek	Petroleum
3	26-04-1898	Remmers & Cie	Amsterdam	Daimler	Benzine
4	26-04-1898	J P Bakcx	Wieringerwaard	Daimler	Benzine
5	26-04-1898	H L Manson	Amsterdam	Onbekend	Petroleum
56	28-06-1901	J P Backx	Wieringerwaard	Mors	Benzine
753	28-07-1902	H A de Vries	Den Helder	Onbekend	Benzine
594	23-07-1903	J P Backx	Wieringerwaard	Darracq	Benzine
1259?	00-05-1904	G Eecen	Oudkarspel	Onbekend	Benzine
1259	26-05-1905	J Eecen	Oudkarspel	Onbekend	Benzine

RIJKSNUMMERBEWIJZEN VAN VOOR 1906 (BRON: CONAM)

Notaris Backx uit Wieringerwaard werd in allerlei artikelen over die eerste auto vaak genoemd. In oktober 1896 schafte hij er een aan. De eerste was hij niet, maar wel één van de eerste vijf.

— Geen paarden meer.
Notaris *Backx* te Wieringerwaard heeft deze week een rijtuig in gebruik genomen, dat zeker den eersten tijd zeer veel bekijks zal hebben. Het is een rijtuig dat door benzine gedreven wordt en zoo stillekens over den weg rolt, door de aangebrachte gummibanden, dat men er waarlijk naar zou verlangen in zoo'n gemakkelijk voertuig eens een tochtje te maken. Naar ons werd medegedeeld is dit het eerste rijtuig van dien aard, dat in Nederland wordt gebruikt.

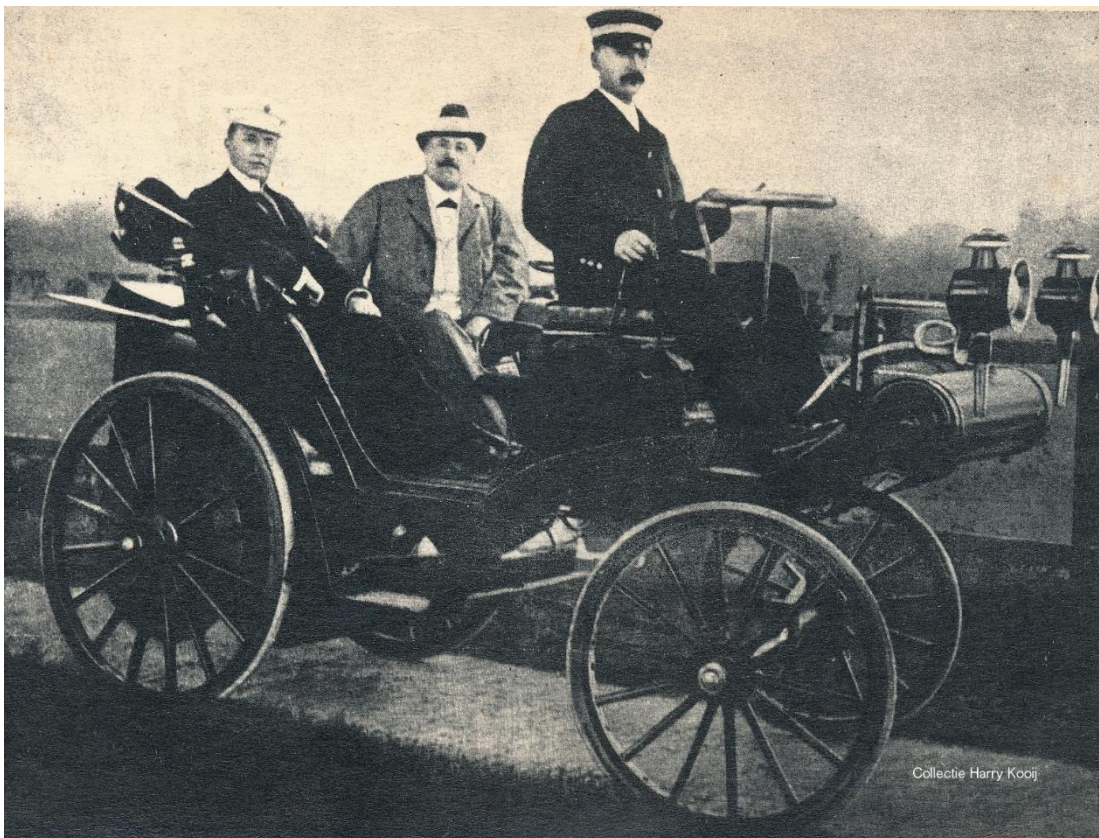
SC 11-10-1896

Met vrij grote zekerheid kunnen we stellen dat zijn auto de eerste was die in de Schager straten verscheen. Er bestaat zelfs een ansicht, verzonden op 23 augustus 1900, waarop dat is te zien:

Gedempte Gracht, geheel links, gezien de datering en het model moet dit de Daimler geweest zijn.

Uit het overzicht blijkt eveneens dat de notaris niet 1 maar zelfs 3 auto's bezat. Op 1 januari 1906 ging het landelijke systeem over in een provinciaal register van kentekenbewijzen van motorrijtuigen. Per provincie werden nu de kentekens uitgegeven. Elke provincie had een eigen letter waardoor je aan het kenteken kon zien uit welke provincie die kwam. Noord Holland had de letter G, later GZ en GX. Uit dit register blijkt dat notaris Backx op 9 februari 1906 drie kentekennummers krijgt toegewezen, te weten G 279, G 280 en G 281. Aannemelijk is dus dat hij op deze datum alle drie de auto's nog in zijn bezit had. Hoe zagen die auto's er uit?

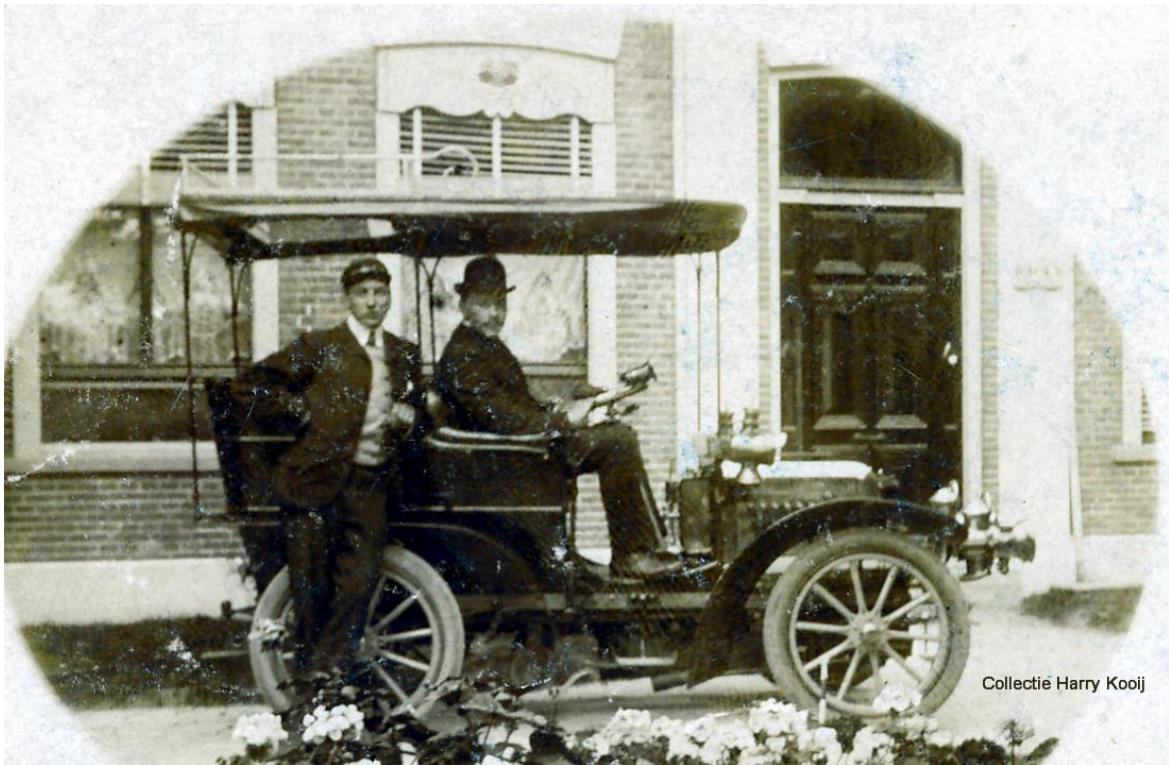
Dit was de Daimler, voorzien van het Rijksnummer 4, en later het provinciale nummer G 279.

Nogmaals de Daimler. [FOTOGRAAF ONBEKEND](#)

De Mors met het duidelijk leesbare Rijksnummer 56, geregistreerd op 22-07-1899 ten name van H C Berends. Backx kocht deze wagen van de heer Berends op 28-06-1901, inclusief het nummer. Deze kreeg waarschijnlijk het provinciale nummer G 280. Op de foto, in de auto een zoon van Backx en staande de chauffeur Dirk Kuiper. [FOTOGRAAF ONBEKEND](#)

FOTOGRAAF ONBEKEND

Hier zien we de Darracq, een 12 Pk. Deze wagen kocht de notaris op 23 juli 1903 inclusief het Rijksnummer 594 van Jan Jacobus Luden van Heumen, een zelfbenoemde baron uit Heumen in Gelderland. Deze bezat meerdere auto's. De Darracq kreeg later logischerwijze nummer G 281. Op de foto, gemaakt voor het notarishuis aan de Noord Zijperweg zien we staande weer de zoon van Backx. In de auto zit zeer waarschijnlijk Jan Jacobus Luden van Heumen.

Luden van Heumen had de Darracq op 7 maart 1903 gekocht bij Aertnijs, later A.I.M., de Automobiel Import Maatschappij in Nijmegen. [INFO MBT DE AUTO: CONAM](#)

Monteurs uit die tijd noemde zo'n wagen een "Doerak"

In de collectie van het Schlumpf museum staat deze Darracq type C Tonneau uit 1901.

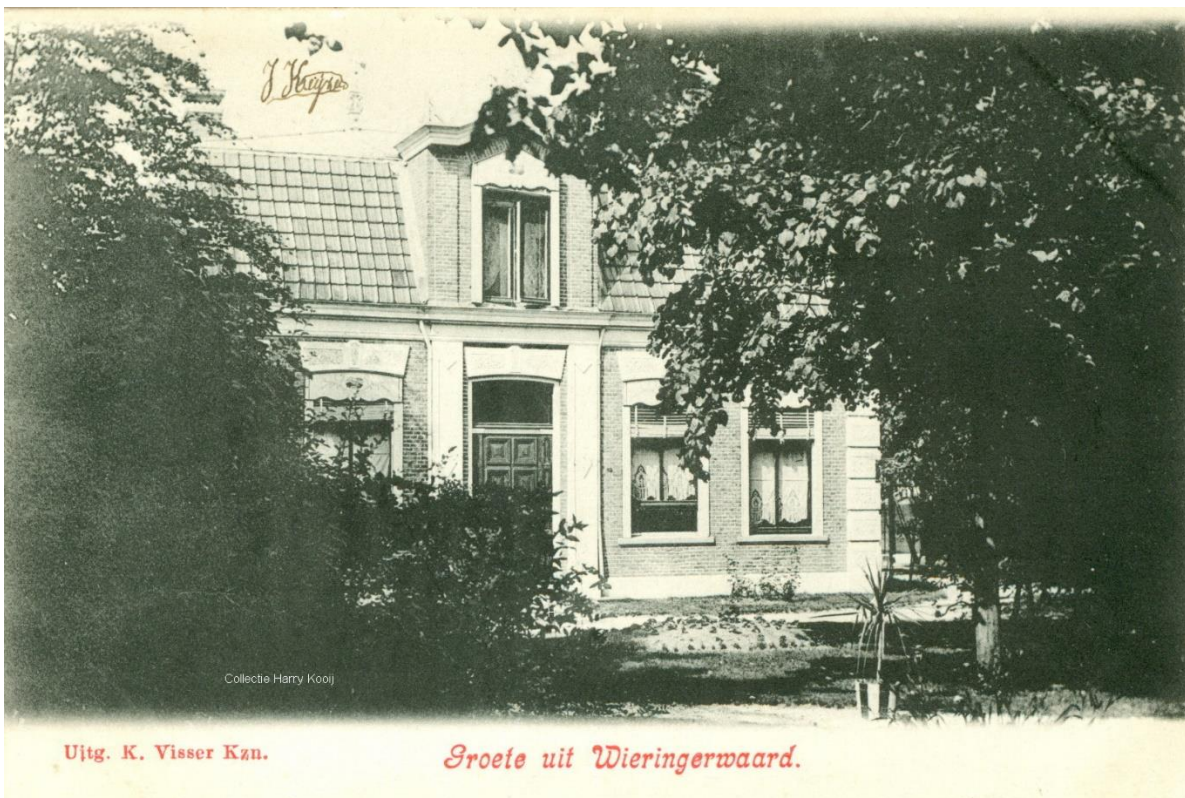

Foto van net na 1900, het notarishuis aan de Noord Zijperweg nu 9. Vergelijk de deur en de regenpijp met foto van de Darracq.

Mijn grootvader Evert Kooij werd geboren op 3 september 1892 op de boerderij van zijn vader aan de Walingsweg in Wieringerwaard. Hij vertelde dat hij als kleine jongen op donderdagmorgen op de weg moest gaan zitten. Notaris Backx ging dan met zijn "stoomwagen" naar de markt in Schagen zodat ze wisten dat hij langs zou komen. Opa moest op de weg gaan zitten en zodra hij het gevaarte in de verte aan zag komen, onmiddellijk iedereen waarschuwen. Een rijtuig zonder paarden ervoor, dat was wat! De wagen heeft meer dan eens bij overgrootvader Kooij op de dors gestaan omdat hij "warm was gelopen". De eerste auto's hadden allemaal hetzelfde probleem, de koeling werkte niet optimaal. Grappig te zien dat bij het ontwikkelen van deze eerste automobielen de zitplaatsen net zo hoog geplaatst waren als bij een traditioneel rijtuig, alsof ze over de paarden heen moesten kijken.

Een briefkaart uit mei 1903 met onder op de rechter afbeelding de handtekening van de notaris.

Hier nog een briefkaart die een geheel andere kant van de notaris laat zien. Hij stuurde hem naar zijn vriend A. Hartog van Banda, "alias Janis van Banda, Japan en China". Hartog verkreeg in 1894 bij Koninklijk besluit het recht "van Banda" aan zijn naam toe te voegen. Hij was geboren in het Indonesische Banda Neira. In zijn werkzame leven was hij beheerder van een nootmuskaatplantage. Zijn villa aan de Weteringschans 28 heette "Banda Neira". Een vriend van stand dus.

In juli 1898 was Backx een van de mede oprichters van de Nederlandse Automobielen Club.

Een Hollandsche Automobielen-Club.
 Aan het *Journal des Sports* wordt uit Rotterdam gemeld, dat hier te lande besloten is tot de oprichting van een Hollandsche Automobielen Club. Het bestuur is aldus samengesteld: J. C. Bax te Wieringerwaard, president; Aertnys te Nijmegen, secretaris; J. Kneppers te Nijmegen, penningmeester; C. Testas, De Houton en H. Mos te Nijmegen, commissarissen.

15-07-1898 ALG HANDELSBLAD

Nummer	Naam	Woonplaats
1	Backx J.P.	Wieringerwaard
2	Aertnys W.H.	Nijmegen
3	Kneppers Jaa	id.
4	Testas tot Oud Water C.F.	Houten
5	Mos H.A.	Nijmegen
6	Augustinus B.	Amsterdam
7	Dentz Aon C.	id.
8	Dentz Th. C.	id.
9	Houwink A.S.	Nijmegen
10	van der Heege Lym. J.	id.
11	de Maatman Maa	Maarssen
12	Harmon H.C.	Amsterdam
13	Harfen A.	Maarssen
14	Stendelam G.J.	Berg & Dal
15	van Haeften P.W. van	Binnenkom
16	van der Meer J.P. G.	Utrecht
17	Hoest Louis	Maarssen
18	Rehman Rud.	Amsterdam
19	van Heumen J.P.	in Bosch
20	de Braam J.P.	den Haag
21	Blauw & Spekenbrink J.P.	id.
22	de Bont Aag	Nijmegen

Oprichters

N.A.C. ledenlijst 1898 met op nummer 1 Backx J.P.

KNAC.NL/DE-CLUB/HISTORIE/LEDENLIJST

In juni 1913 kreeg de NAC het predicaat Koninklijk en werd het KNAC. Bovenstaande radiator mascotte is er een uit die begintijd. Het ding weegt maar liefst 530 gram! De KNAC bestaat nog steeds.

BRON WWW.CONAM.INFO FOTOGRAAF ONBEKEND

Uitsnede van een foto genomen tijdens de eerste N.A.C. clubtocht op 15 augustus 1899. Dirk Kuiper achter het stuur, de notaris, met witte pet, achterin. De man met pet naast de Daimler was C.F. Testas tot Oud-Wulven.

Met betrekking tot notaris Backx verschijnt zo nu en dan onderstaande foto. In de begeleidende tekst staat dan dat dit de auto van notaris Backx was. De Daimler was het niet, de Mors ook niet en de Darracq evenmin. Zou de notaris na 1906 een van de drie wagens hebben vervangen door een andere, is de vraag waar we geen antwoord op hebben. Toch is het niet zo aannemelijk, de foto is gemaakt door Piet Jonker in de zomer van 1915, de notaris overleed op 4 mei 1910.

We hebben hem op de foto's al gezien, achter het stuur of staande naast de auto, Dirk Kuiper, de chauffeur. Hij was eerst koetsier bij de notaris. Mede door Kuiper besloot Backx om een automobiel aan te gaan schaffen. De waarschuwingen van deskundigen omtrent het warm lopen van die eerste automobielen kon Kuiper eenvoudig weerleggen. "Wanneer ik de assen van het rijtuig niet smeer lopen ze ook warm" had hij gezegd. Kuiper heeft zich de stuurmanskunst zelf eigen moeten maken, de experts van de fabriek zagen af van een uitgebreide instructie. Smalle weggetjes en veel water, dat risico wilden ze niet nemen. Dat hij zeer technisch was aangelegd mag duidelijk zijn. Wanneer een van de voertuigen er weer eens mee gestopt was, sleutelde hij net zo lang tot deze het weer deed. Na het overlijden van de notaris in 1910 werd Kuiper aangesteld als chauffeur van de toenmalige minister Cremer. Gedurende 13 jaar, tot het overlijden van Cremer in 1923 reed Kuiper de minister door binnen- en buitenland. De auto was natuurlijk van Nederlands fabricaat, een Spijker.

